

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
Кафедра композиції

”ПОГОДЖУЮ”

Гарант освітньо-професійної програми,
декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

”ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

М. КУШНІР

25 червня 2021 року

”ПОГОДЖУЮ”

Декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОМПОЗИЦІЯ»**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	Музичне мистецтво
Профілізація	«Композиція»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін фахової професійно-практичної підготовки (ОК 3.15.1)
Загальний обсяг	22 кредитів ЄКТС (660годин)
Форма підсумкового контролю	Залік (8), екзамен (1-7), атестаційний екзамен (8)
Термін викладання	1-8 семестри
Факультет	Музикознавства, композиції, вокалу та диригування
Форма навчання	денна

Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція» з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка «26» травня 2021 року (Протокол № 1)

Розробники:

КАМІНСЬКИЙ Віктор Євстахійович – професор, лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка;

МАНУЛЯК Остап Михайлович — кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри композиції ЛНМА імені М. В. Лисенка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри *Композиції*
Протокол від “16” червня 2021 року № 5

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – підготовка висококваліфікованих і всебічно розвинутих композиторів що вільно володіють композицією (у тому числі і у сфері камерно-інструментальної, камерно-вокальної, хорової музики) здатні створювати власні оригінальні твори, а також творчо опрацьовувати готовий музичний матеріал

Основним завданням дисципліни є навчання студентів володінню засадами камерно-інструментального мислення, музичної драматургії та композиційної структури камерно-інструментальних, камерно-вокальних і хорових форм.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «КОМПОЗИЦІЯ» студент повинен **знати**:

- практичні способи імплементації різних типів форми у музичних творах;
- різні типи письма та їх відмінності;
- практичні способи використання основних композиторських технік ХХ ст.;
- композиторські техніки та стильові напрямки минулих епох;

В результаті навчання випускник повинен **вміти**:

- вільно розвивати музичну думку та логічно проектувати її на більші музичні побудови;
- писати музичні твори у різних формах та для різних складів;
- застосовувати відповідні до обраного інструментального складу типи письма;
- використовувати найкращі для висвітлення тієї чи іншої концепції музичного твору композиторські техніки;
- кваліфіковано працювати з українським фольклором, відчувати особливості українського поетичного слова.

Слід зазначити, що на відміну від інших навчальних програм, програма з композиції істотно відрізняється за специфікою, оскільки виховання професійного композитора **не може бути процесом уніфікованим**, необхідно враховувати творчу **індивідуальність**, психологію кожного студента, міру його обдарування, художні смаки та уподобання. Тому програма курсу композиції припускає більш довільне тлумачення, певну варіантність трактування, викликану конкретними **педагогічними цілями**. Можливі варіанти також **закладаються у змісті програми, що дозволить шукати оптимальний шлях індивідуального розвитку студента**.

Разом з тим у програмі враховується весь навчальний комплекс, передбачений для студентів факультету і частково уникається дублювання навчального матеріалу. Так, наприклад вивчення поліфонічних форм здійснюється на заняттях з поліфонії, тому вони **не** виносяться окремо в програмі з композиції, зате оволодіння циклічними формами на старших курсах включає також, як один з можливих варіантів, цикл з поліфонічними частинами.

Особливості камерної і оркестрової партитури, принципи суміщення різних інструментальних і оркестрових груп входять в курс інструментознавства і практичних занять з інструментування, ці знання необхідні для написання камерних і оркестрових/симфонічних творів. Еволюція принципів ладотональної організації від модальної техніки до породжених композиторською практикою ХХ ст. додекафонної системи, сонористики, алеаторики, серіалізму, пуантулізму тощо належать до предмету гармонії, проте активно засвоюються саме на заняттях з композиції. Перевірка цих знань і навичок з композиції узгоджується з навчальним планом, так що завершення повного курсу, наприклад, гармонії чи поліфонії враховуються при плануванні екзаменаційних завдань з композиції.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово
ЗК 2	Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4	Здатність до розв'язання проблем.
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 6	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 7	Здатність до критики та самокритики.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9	Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
ЗК 10	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 12	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 13	Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
ЗК 14	Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 16	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 17	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та

	закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	
СК 1	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
СК 2	Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у творчо-виконавській діяльності.
СК 3	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
СК 4	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
СК 5	Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності
СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
СК 8	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
СК 9	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
СК 10	Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 11	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
СК 12	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
СК 13	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
СК 15	Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури.
СК 16	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
СК 17	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.
3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	
РН 1	Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час творчо-виконавської діяльності.
РН 3	Демонструвати різні методики удосконалення творчо-виконавської діяльності.

PH 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
PH 5	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
PH 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
PH 10	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
PH 12	Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції.
PH 13	Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
PH 14	Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами								
	Екзамени	Заліки	Атестаційні		Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	I курс	II курс		III курс		IV курс			
						Всього	у тому числі:			Семестри								
	лекційні	індивідуальні	практичні		1		2	3	4	5	6	7	8					
					Кількість тижнів в семестрі													
	15	15	15		15	15	15	15	15									
Композиція	1-7	8	8	22	660	240		240		420	2	2	2	2	2	2	2	2

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Самостійна робота
			Загальний обсяг	Аудиторних				
				Всього	у тому числі:			
					лекційні	індивідуальні	практичні	
I	1	3	90	30		30		60
	2	3	90	30		30		60
II	3	3	90	30		30		60
	4	3	90	30		30		60
III	5	3	90	30		30		60
	6	3	90	30		30		60
IV	7	2	60	30		30		30
	8	2	60	30		30		30

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1-2 семестр		
	Змістовий модуль 1. ПРОСТІ ФОРМИ. ТИПИ ВИКЛАДУ. ТИПИ ТЕМАТИЗМУ Тема 1. Оволодіння простими формами - складним періодом, простою дво- і тричастинною формою, складною тричастинною формою.	20
	Тема 2 . Освоєння провідних типів викладу: вступного, експозиційного, різноманітних розвиткових прийомів - мотивного вичленування, мотивної роботи, секвентності, варіантності тематичних елементів.	20
	Тема 3. Поняття фігури і фону в фактурі. Типи тематизму.	20
3-4 семестр		
	Змістовий модуль 2. ПОНЯТТЯ ТОТОЖНОСТІ ТА КОНТРАСТУ. ФОРМИ ВАРІАЦІЙ ТА РОНДО. Тема 1. Поняття тотожності і контрасту в музичній формі. Контраст доповнення, похідний контраст, контраст зіставлення, конфліктне зіставлення. Співвідношення структури і драматургії.	20
	Тема 2. Оволодіння формами варіацій рондо.	20
	Тема 3. Практика застосування елементів різних авангардових композиторських технік - додекафонії, сонористики, алеаторики, серіалізму, пуантилізму, шумової музики тощо.	20
5-6 семестр		
	Змістовий модуль 3. СОНАТНА ФОРМА І ТИПИ СОНАТНОЇ ДРАМАТУРГІЇ. Тема 1. Сонатна форма і похідні від неї - рондо-соната, сонатна форма з епізодом тощо. Типи сонатної драматургії - конфліктна, пісенна, поемна та ін.	20
	Тема 2. Засади сонатно-симфонічного симфонічного циклу, функції окремих частин.	20
	Тема 3. Знайомство з електронною та комп'ютерною технікою композиції та аранжування, можливості зіставлення "натуральних" і "штучних" звучань, роль електронних тембрів у	20

	музиці легких жанрів.	
7-8 семестр		
	Змістовий модуль 4. ЦИКЛІЧНІ ФОРМИ. ПРИКЛАДНА МУЗИКА. Тема 1. Циклічні форми для різних складів виконавців - камерні ансамблі (тріо, квартет, квінтет тощо) хорова кантата, камерна кантата, моноопера.	20
	Тема 2. Специфіка квартетного письма, особливості вживання поліфонічних прийомів, комплементарність фактури.	20
	Тема 3. Функції музики у театральних виставах та кінофільмах, специфічність музично-виразової палітри, особливості форми, фактури і тембру.	20
	Всього	240

Самостійна робота

1-2 семестр		
	Написання прелюдій та практичне опрацювання у власних творах невеликих форм - складного періоду, простої дво- і тричастинної форми, складної тричастинної форми.	50
	Поточний контроль	2+2
	Написання прелюдій чи інших невеликих творів із опрацюванням різних типів викладу та розвиткових прийомів	60
	Підсумковий контроль (екзамен)	3+3
3-4 семестр		
	Опрацювання різних типів контрасту у власних творах із елементами імплементації окремих авангардних технік	50
	Поточний контроль	2+2
	Варіаційність та рондальність у власних творах	60

	Підсумковий контроль (екзамен)	3+3
5-6 семестр		
	Класичний концепт сонатної форми та його переосмислення у власних творах	50
	Поточний контроль	2+2
	Використання ампліфікації та інших способів розширення звучання у власних творах що опрацьовують ідею сонатності	60
	Підсумковий контроль (екзамен)	3+3
7-8 семестр		
	Написання струнного квартету та опрацювання квартетного письма у власних творах	50
	Поточний контроль	2+2
	Опрацювання у власних творах циклічних форм для різних складів виконавців - камерні ансамблі (тріо, квартет, квінтет тощо) хорова кантата, камерна кантата, моноопера)	60
	Підсумковий контроль (екзамен)	3+3
	Всього	1200

Атестаційний екзамен з композиції для отримання ступеня "бакалавр" передбачає публічне виконання музичного твору (наприклад інструментальне тріо, квартет, кантата та ін.).

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

„Відмінно" А - Представлені музичні твори на іспит мають оригінальність, яскравий тематизм, відмінне володіння композиторською технікою, мають художню вартість.

„Добре" В - Представлені музичні твори на іспит показують добре володіння композиторською технікою та викладом і розвитком музичного матеріалу однак у значній мірі позбавлені оригінальності та індивідуальності в інтерпретації окремих складових композиції

„Добре" С - Представлені музичні твори на іспит показують добре володіння композиторською технікою та викладом і розвитком музичного матеріалу однак позбавлені оригінальності та індивідуальності в інтерпретації окремих складових композиції

„Задовільно" D - Представлені музичні твори на іспит показують задовільне володіння композиторською технікою та викладом і розвитком музичного матеріалу із незначними проблисками індивідуальної інтерпретації окремих складових композиції.

„Задовільно" E - Представлені музичні твори на іспит показують задовільне володіння композиторською технікою та викладом і розвитком музичного матеріалу.

„Незадовільно" FX - Представлені музичні твори на іспит у своїй більшості показують незадовільне володіння композиторською технікою та викладом і розвитком музичного матеріалу.

„Незадовільно" F - Представлені музичні твори на іспит показують незадовільне володіння композиторською технікою та викладом і розвитком музичного матеріалу.

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку (диференційованого) та екзамену
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	задовільно
30-31	E	
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Пояснювально-ілюстративний.
2. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
4. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
5. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

- 1. Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
- 2. Поточний контроль** здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
- 3. Тематичний контроль** здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.

4. Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на державному іспиті.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Ian Bent with William Drabkin. *Analysis*, New York: W. W. Norton, 1987. 184 с.
2. Pierre Boulez. *Music Lessons: The Collège de France Lectures*. University of Chicago Press, Chicago, 2019. 688 с.
3. Reginald Smith Brindle "Musical Composition": Oxford University Press, Oxford, 1986 196 с.
4. David Cope "Techniques of the Contemporary Composer": Cengage, New York - London, 1997.
5. Paul Hindemith *A Composer's World: Horizons and Limitations*. Schott — 2000. 221 с.
6. Mariusz Kozak. *Enacting Musical Time: The Bodily Experience of New Music*. Oxford University Press, Oxford, 2019. 324 с.
7. Fred Lerdahl. *Composition and Cognition: Reflections on Contemporary Music and the Musical Mind*. University of California Press, Berkley CA, 2019. 160с.
8. George Perle. *Serial Composition and Atonality: An Introduction to the Music of Schoenberg, Berg, and Webern* (1962; 6th ed., rev., 1991). 164 с.
9. Vincent Persichetti "Twentieth Century Harmony": W. W. Norton & Company, 1961. 283 с.
10. Miguel A. Roig-Francoli. *UNDERSTANDING POST-TONAL MUSIC*, BOSTON: MCGRAW-HILL, 2008.
11. Arnold Schoenberg *Fundamentals of Musical Composition*: FABER & FABER, UK, 1999. 216 с.
12. Margaret Lucy Wilkins "Creative Music Composition": Routledge, UK, 2006. 240 с.